નાટક સમયસાર

શિબિર-૨૨ નિર્જરા દ્વાર (છંદ ૪૭-૬૧)

પ્રવચન-૧ તા. ૨૮-૧૨-૨૫ સવાર

Episodes 257 - 259

Episode 257

First Things First

Priority

* Priority means

  Choosing the vital few
  over trivial ones

* More than time

  How can you increase your
  energy to be more
  Impactful and productive

* Have to examine / assess

  - Out of 20 products which is giving 80% of revenues
  - Focus time and energy On them to be more productive

* Have to take macro / micro
  several decisions

  Experience = decision fatigue
  Create = phantom fears

* Have habit of complicating
  a situation by overthinking

  - Eg. Doshi - helps prince - boon - asked help for cat in hut - brought cannons - blew the hut

* Eg. Lots of shoes - go outstation - have to choose

  Get rid of extras - live a
  simple life - less of choosing
  makes you master of priorities

Spirituality is important

* Muscle - money - mind power

  More important is management power

* Managing time

  86,400 get daily
  Waste - invest - spend
  Can't save (carry / forward) -
  Can't give others

* Plan first things first

  - 5 yearly - yearly - monthly - weekly - daily time table

* Plan whole life correctly

  Eg. According to compass - not clock
  Eg. Good news - speed / machines etc.
  Bad news - wrong direction

* Priority is important

  Eg. Physics teacher - class - experiment
  Bucket = stones / marbles / sand / water
  Can fit so much - vice versa is problem
  24 hours bucket - spirit / body / money /
  family / friends

* USAની જાહોજલાલી

  - 75 acre pizza - 1 અબજ cans Coke
  - 25 lakh gallons ice cream
  - 30 lakh chocolates
  - 50 lakh Candy - 35 કરોડ cup coffee
  - 1 અબજ 35 lakh cigarettes - 44,000 cars

* Still - lack of spirituality

  - 21 minutes ખૂન
  - 10 minutes suicide
  - 5 minutes rape
  - 19 seconds car stolen

  Eg. Suicide 1978 daily
  Eg. Permanent solution to
  temporary problems

Episode 258

છંદ ૪૭

જ્ઞાનની નિર્ભયતા

<u>અજ્ઞાની - જ્ઞાની</u>

* આચાર્ય કહે કે અશાતા વેદનીય કર્મ
  - જે જમના ભાઈ જેવું તથા
    (Want to die - so પીડાકારી)
  - અત્યંત દુઃખદાયક છે
* તેના ઉદયથી -
  - સ્વર્ગમાં દેવ
  - મનુષ્ય કે નારકી - બધા ધ્રૂજે છે
  - ભયભીત થાય છે કારણ કે
    તેને સહી શકતા નથી
  - હતસાહસ - નિરાશ થાય છે
* પણ જ્ઞાની જીવના અંદરમાં
  - જ્ઞાનનો પ્રકાશ હોય છે
  - આત્મબળથી બળવાન છે
  - નિજાનંદમાં મસ્ત છે
* તેમનું જ્ઞાનરૂપ શરીર
  - અવિનાશી છે તેથી
  - તેઓ પવિત્ર છે
  - ૭ ભયોથી રહિત હોય છે
    નિઃશંકપણે વર્તે છે

---

* જ્ઞાનીને ૭ ભય હોતા નથી
  અજ્ઞાનીને ૭ ભય રહે છે
  - Because સિદ્ધાંત સમજ્યો નથી
  - સંયોગ / પર્યાય દૃષ્ટિ છે

---

* સંસારી જીવોને પ્રાયઃ
  અશાતાનો ઉદય હોય છે
  - તેમાં તેઓ દુઃખી / નિરાશ
  - શિથિલ થઈ જાય છે
  - કર્તા-ભોક્તા બને છે
* સંયોગદૃષ્ટિ - સ્થૂળ અજ્ઞાની
  પર્યાયદૃષ્ટિ - સૂક્ષ્મ અજ્ઞાની

  જ્ઞાની - ઉદય can do nothing in me

---

* અશાતાના કારણે દુઃખી નહીં / મોહના કારણે
  - Not પરિસ્થિતિ - but મોહમય મનોસ્થિતિ
  - Situations don't matter
    (secondary cause)
    But state of consciousness in it
    matters (primary cause)
  - What you tell your mind
    regarding circumstances
* ત્રિલોકના સર્વ જીવ - કંપાય / ધ્રૂજે છે
  ધૈર્ય ખોઈ બેસે છે

  દેવતા - મનુષ્ય - તિર્યંચ - નારકી
  ઈન્દ્રો

---

* જ્ઞાનીને અંતરમાં
  - અજવાળું થયું છે
  - પરિસ્થિતિ છતાં ૭ ભય પામતા નથી
  - નિઃશંક બની નિજાનંદમાં મસ્ત રહે છે
* જ્ઞાની knows art of
  living - leaving
  - પરદ્રવ્ય મારું બગાડી શકે નહીં
  - પર / પર્યાયથી હું ભિન્ન છું
* સહન કરે છે = વ્યવહાર કથન
  - જ્ઞાતા રહે છે
  - નિઃશંક - આનંદમાં રહે છે
* Eg. સમુદ્ર જેમ ગંભીર
  - નદીઓ ઢોળાય - ન ઢોળાય
  - પોતાથી પૂર્ણ
  - સર્વ અવસ્થામાં - સત્-ચિત્-આનંદરૂપ
* Eg. દર્પણ જેમ પવિત્ર
  - નિષ્પરિગ્રહી - નિઃસ્પૃહી - નિઃશંક - નિર્ભય
* આવા સાહસિક લડવૈયા

  ચિત્ત પોતાના જ્ઞાનરૂપ શાશ્વત શરીરમાં
  સ્થિર થઈ ગયું છે
  તેઓ મહાન છે - પૂજ્ય છે
* અજ્ઞાની વેદે રોય
  જ્ઞાની વેદે ધૈર્યથી (પરમકૃપાળુદેવ)

Episode 259

<u>છંદ ૪૮, ૪૯</u>

<u>સાત ભયનાં નામ</u>
<u>અને તેનું સ્વરૂપ</u>

સાત ભયનાં નામ	પૃથક્ પૃથક્ સ્વરૂપ
૧) આલોકભય દસ પ્રકારના પરિગ્રહની ચિંતા, ભય ૨) પરલોકભય દુર્ગતિમાં જન્મ લેવાનો ભય ૩) મરણભય પ્રાણ છૂટી જવાનો ભય ૪) વેદનાભય રોગાદિ કષ્ટ આવવાનો ભય ૫) અનરક્ષાભય મારો કોઈ રક્ષક નથી તે ભય ૬) અગુપ્તિભય અનગુપ્તભય ચોર, દુશ્મનથી બચવાનો ભય ૭) અકસ્માતભય અચાનક વિપત્તિ આવવાનો ભય	૧) <u>આલોકભય</u> શાસ્ત્રમાં ૧૦ પ્રકારના પરિગ્રહ કહ્યા - ધન / ધાન્યાદિ ૧૦ પ્રકારના પરિગ્રહ સંબંધી - વિયોગની ચિંતા / ફેરફારનો ભય પ્રારબ્ધાનુસાર સંયોગ-વિયોગ - છતાં તેનાં વિકલ્પ - ચિંતા - ભય - આજીવિકાદિના નાશનો ભય ૨) <u>પરલોકભય</u> - દુર્ગતિમાં જન્મ લેવાનો ભય - દુર્ગતિગમનનો ભય તે - દુર્ગતિમાં જવાનું ન થાય - તિર્યંચ, નરક ગતિમાં શું થશે ૩) <u>મરણભય</u> - ૧૦ પ્રકારના પ્રાણોનું હરણ - પ્રાણ છૂટી જવાનો ભય - Eg. અકાળ મરણનો ભય - આત્મદૃષ્ટિ ન હોવાથી આ ભય રહે - Deathનો ભય રહે - Eg. Expiry stamped - but don't know ૪) <u>વેદનાભય</u> - રોગાદિ કષ્ટ આવવાનો ભય - કષ્ટ થકી જે દુઃખ ઊપજે તેનો - Eg. Cancer આદિ ૫) <u>અનરક્ષાભય</u> - મારો કોઈ રક્ષક નથી તે ભય - રક્ષા કરનાર કોઈ નથી દેખાતો - મારી રક્ષા કોણ કરશે

૬) <u>અનગુપ્તભય</u> - ચોર, દુશ્મનથી બચવાનો ભય - ચોરાદિ આવ્યે હું મારો બચાવ કેવી રીતે કરી શકીશ - Financial situation not get revealed etc. ૭) <u>અકસ્માતભય</u> અચાનક વિપત્તિ આવવાનો ભય - Unexpected / unanticipated - Due to negative thinking or overthinking - Eg. Kids little late from school - કલ્પનાઓ, વિકલ્પો, worries - Eg. ધરતીકંપાદિનો ભય	* સ્વભાવનો આશ્રય જેને છે તે ભયરહિત હોય છે * અજ્ઞાની તો ધર્મ પણ ભયથી કરે છે
* સંસારી જીવને સ્વરૂપદૃષ્ટિના અભાવે - ૭ ભય વર્તે છે * વ્યવહારથી અરિહંત ભગવાન અભયદયાણં Eg. માનો ખોળો નહીં છોડનારને બાળક નિર્ભય નિશ્ચયથી - સ્વરૂપ સંબંધી નિ:શંકતાથી ભય ઉત્પન્ન થતો નથી	* અશાતા કર્મ, અંતરાય કર્મથી દુઃખ નથી મોહના કારણે દુઃખી છે * જિનશાસન - વસ્તુવ્યવસ્થા એવી છે કે એક દ્રવ્ય બીજા દ્રવ્યનું કંઈ કરી શકે નહીં જે સ્વરૂપ સમજ્યા વિના પામ્યો દુઃખ અનંત

પ્રવચન–૨ તા. ૨૯–૧૨–૨૫ સવાર

Episodes 260 - 262

Episode 260

Add Value, Feel Fulfilled

Adding value

* Change of
  - Location / position - won't help
  - Need change of perception
* Live differently = Different things / Things differently
  - Eg. પ્રાણાયામ - breathe differently
  - Eg. Diet - eat differently
  - Eg. Exercise - walking differently
  - Spirituality - thinking differently
* Disease of the world is
  - Overthinking
  - Don't reject and be dejected
  - Eg. સફળતા by climbing steps of failures
* Eg. Value of paintings
  - Who gives the value
  - Eg. Canvas etc. - some Rs.
  - You added value
* Add value to others
  - Relationships
  - સેવા
  - how?

  ↓
* Guru adds value to our life

  Let's add value to His mission

How?

I) Create time

* Take out time for others in their crucial moments
* Don't brush it away by saying have no time
* It's not about extensity of time but intensity
* Not lot of time but at least at crucial time

II) Forget other's mistakes

* Forgetting yours

  Why not of loved ones

  Eg. Einstein - prejudice - atom
* Eg. Rockefeller employee

  lost millions of company - remembered the right decisions
* Don't make others scapegoats by blaming others
* Eg. Nelson Mandela

  Let go of the grudges

III) Believe in unbelievable

* Don't get trapped in phantom fears
* Eg. Brahmaviharidasji

  Choose the lonely eyes
* Faith in His nobility - ability
* Guru touches your head - headache

  Pain won't go - realise I am not head

Episode 261

છંદ ૫૦

(૧) આ ભવભય મટાડવાનો ઉપાય

શું ચિંતવતાં ભય જાય?

* આત્મા શરીરપ્રમાણ છે

- ઉપરથી નીચે સુધી જ્ઞાનમય છે
- નિત્ય છે

* શરીર, ધનાદિ પરપદાર્થ છે
વૈભવ, પરિવારાદિ ક્ષણભંગુર છે

- ઉત્પત્તિ ત્યાં નાશ / સંયોગ ત્યાં વિયોગ
- પરિગ્રહ પ્રપંચ તે જાળ સમાન

* આમ ચિંતવન કરતાં
આલોકભય ઉત્પન્ન થતો નથી

- જ્ઞાની પોતાના આત્માને સદા
  જ્ઞાનરૂપ અને કલંકરહિત
  જુએ છે - તેથી નિઃશંક / નિર્ભય છે

---

* પગથી માથા સુધી - શરીરપ્રમાણ

- આત્માનો જ્ઞાનગુણ વ્યાપીને રહ્યો છે
- તે જ્ઞાનસ્વરૂપ અભંગ છે

* પણ શરીરરૂપ પુદ્‌ગલ

- પરદ્રવ્ય - ભંગ - ક્ષણભંગુર છે
- સંસારવૈભવાદિ પણ ક્ષણભંગુર છે

* જેની ઉત્પત્તિ તેનો નાશ
જેનો સંયોગ તેનો વિયોગ

સંયોગ-વિયોગથી - વૃદ્ધિ-હાનિ નથી

* મેરા સો જાવે નહીં - જાવે સો મેરા નહીં
આ સિદ્ધાંત છે

- સંયોગ અને સંયોગીભાવનો
  મારી અંદર અભાવ છે
- સ્વભાવ અને સ્વભાવસાધન (રત્નત્રય)
  મારી અંદર સદ્‌ભાવ છે

---

* પાપ-પુણ્ય ઉદય વિચિત્ર છે

Eg. મહાવીરપ્રભુની માસી - ચંદનબાળા
મૃગાવતીની કૌશાંબીમાં વેચાય
Eg. શ્રેણિક - ભાવિ તીર્થંકર - કોણિક

* પુણ્ય-પાપ ઉદય હોય પણ

- Not in આત્મા - with આત્મા
- પરિસ્થિતિ - not સ્વભાવમાં

* આશા of what's not yours

- સાથ છૂટે તે સાથી નહીં
- છતાં સાથી માનવું - મોહરાજાનું ષડયંત્ર

* ભગવાન અને ભય

- Can never stay together
- સંયોગો Eg. Spring Autumn
- Will change - come and go

* તેથી પરિગ્રહાદિ જંજાળરૂપ

- સંકલ્પ-વિકલ્પ કરાવનાર છે
- સ્પૃહા, ભય કરાવનાર છે

---

* આમ ચિંતવન કરતાં

આલોકભય ઉત્પન્ન થતો નથી

* આમ જ્ઞાની જીવ

પરિગ્રહ / પુદ્‌ગલના વિનાશથી
- ભય પામતા નથી
- નિઃશંક રહી નિર્ભય રહે છે
- સદા પોતાને નિષ્કલંક જ્ઞાનરૂપ જુએ છે

* જ્ઞાનરૂપ પોતાને જુએ છે તેથી

- જ્ઞાતા રહે સર્વને જાણતાં
- પ્રપંચ લાગવાથી - no સ્પૃહા, no ભય

---

* પરિગ્રહ ધારવો = પાપનો ઉદય
પરિગ્રહનો ત્યાગ કરવો = પુણ્યનો ઉદય

Episode 262

છંદ ૫૧

(૨) પરભવભય મટાડવાનો ઉપાય

શું ચિંતવતાં ભય જાય?

* જ્ઞાનપિંડરૂપ આત્મા જ મારો લોક છે
  - જેને નિહાળતાં મોક્ષસુખનો અનુભવ થાય છે
* જ્યાં દુઃખ-દોષ મળે
  - એવા સ્વર્ગાદિ મારો લોક નથી
* પુણ્ય સુગતિ / પાપ દુર્ગતિ દેનારું છે
  - બન્ને ખંડિત છે - હું અખંડિત
    શિવસુખનો નાયક છું / બાદશાહ છું
* એવો વિચાર કરવાથી પરલોકભય
  - ચિત્તને વિષે વ્યાપતો નથી
* જ્ઞાની પોતાના આત્માને સદા
  - નિષ્કલંક અને જ્ઞાનરૂપ જુએ છે
  - તેથી નિઃશંક / નિર્ભય રહે છે

---

* જેને ભય નહીં તેને જ
  - નિર્જરા થાય so in
  - નિર્જરા અધિકાર

---

* આત્મા ગુણોનો પિંડ (ચક્ર = પિંડ) છે
  - જ્ઞાનનો પિંડ આત્મા જ અમારો લોક છે
  - જેને અવલોકતાં મોક્ષસુખ પામી શકાય છે
* મારો જ્ઞાનલોક તો
  - મારી સાથે જ છે - સુખરૂપ છે
  - તેમાં દુઃખ - દોષ છે જ નહીં
* બહારના લોક મારા નથી
  - દુઃખ / દોષરૂપ છે - સુખરૂપ નથી
  - પુણ્ય સુગતિ આપનાર છે
    પાપ દુર્ગતિ આપનાર છે

---

* પુણ્ય-પાપ બન્ને
  - આત્મામાં નથી
  - આત્મભાવ નથી - વાંછનીય નથી
* સંયોગો સાથે
  - સુખનો સંબંધ નથી
  - દેવગતિ આદિનો
* જ્યાં પુણ્ય-પાપ તરફની રુચિ
  - ત્યાં આત્મભાવની ખંડના થાય છે
  - હું અખંડિત - સિદ્ધરૂપ છું
* આવા સ્વરૂપના વિચારથી
  - આત્મજ્ઞાનીને પરલોકનો
    ભય લાગતો નથી (સંયોગોનો)
* તેથી પરલોકના ભયની
  - ભ્રાંતિ છોડી તે સદા
  - આત્મસ્વરૂપમાં રહે છે
* એવા જ્ઞાની સદા
  - નિષ્કલંક જ્ઞાનસ્વરૂપમાં રહે છે
  - સદા નિઃશંક / નિર્ભય હોય છે

---

* નિષ્કલંક સ્વભાવની નિઃશંકતા છે
  - તેથી પર્યાયમાં પણ
    નિષ્કલંકતા અને નિર્ભયતા છે
* આત્મા તો મોક્ષપુરીનો
  બાદશાહ છે

  ઈતરલોક - ઈતરભાવ મારા નથી
  તેનો વિકલ્પ છાંડી - નિજાનંદમાં
  મસ્ત રહે છે

પ્રવચન–૩ તા. ૩૦–૧૨–૨૫ સવાર

Episodes 263 - 268

Episode 263

Devotee Ok ✓ Tested?

4 exams of devotee

* Make bhakti spiritual -

S = Start with sadhana, satsang

- Wear કવચ before war

P = Personal stuti

- Which connects you deeply

I = Intention / purpose

- Not mechanical - connective

R = Reflect before responding

- No hasty assumptions, judgements

I = Inner group

- Not superficial - not gossip, selfies - share empower

T = Trance, transformative experience

- Look for divine in ordinary things

4 exams of devotee

1) Memory exam

a) Remember Him
Constantly (youth airpods)

b) Not only in temples
Where tend to forget (indulgence)

c) Immersive in નિવૃત્તિ
Inclusive in પ્રવૃત્તિ

2) Maintenance exam

a) Coming / going - easy
Maintenance is difficult

b) Balancing
Responsibilities - sadhanas

c) Non-negotiable
Eg. Nemiji - seva / sadhana

3) Mind exam

a) Manage your thoughts
Conducive - non-conducive atmosphere

b) Learn to trick
Eg. 1000/- 10/- rickshaw

c) Connect with Him
Connect all with Him
Eg. All His કૃપા

4) Moral exam

a) Stand tall in temptations
Choose God

b) Always observing
Eg. CCTV - become conscious
Photograph

c) Inner cleanliness
Not satisfied by confessions

Episode 264

છંદ પર

(૩) મરણભય મટાડવાનો ઉપાય

શું ચિંતવતાં આ ભય જાય?

* સ્પર્શનાદિ ૧૦ પ્રાણના નાશને
  જગત મરણ કહે છે
* પણ જ્ઞાનપ્રાણથી યુક્ત
  એવા આત્માનું મરણ ક્યારેય
  થતું નથી
* આવું નયપ્રમાણયુક્ત
  જિનવરનું કથન છે
  તેનો વિચાર કરવાથી ચિત્તમાં
  કદી મરણનો ભય ઉત્પન્ન થતો નથી
* જ્ઞાની પોતાને સદા
  - નિષ્કલંક અને જ્ઞાનરૂપ જુએ છે
  - તેથી નિઃશંક / નિર્ભય રહે છે

---

* ૧૦ પ્રાણ
  - સ્પર્શેન્દ્રિયાદિ - ૫
  - મનવચકાયબળ - ૩
  - શ્વાસોચ્છ્વાસ, આયુ - ૨
* ૧૦ પ્રાણોના વિયોગને
  લોકમાં મરણ કહે છે
  તેનો ભય તે મરણભય
* પણ જીવ તો
  - જ્ઞાનરૂપી ભાવપ્રાણવાળો છે
  - એ તો ત્રિકાળમાં ક્યારેય
    નાશ પામનાર નથી
* એથી જ્ઞાનીને મરણનો
  ભય ઊપજતો નથી
  - પોતાના નિષ્કલંક સ્વભાવ પર
    દૃષ્ટિ કરી જ્ઞાની જ્ઞાનાનંદ
  - ભોગવે છે - નિર્ભય રહે છે

---

* Eg. Old leaves on tree ખરે
  - Old goes - new comes
  - પ્રસન્નતા થવી જોઈએ - not ભય
* રોગાદિ નિમિત્ત હોય / ન હોય
  - આયુ સમાપ્તિ necessary
  - વ્યવહારદૃષ્ટિથી મરણ કહેવાય
* નિશ્ચયથી - તે તમારું (મરણ) નથી
  - તેનો ભય કેમ?
  - તું અજન્મ - અમર આત્મા છે
* એમ ચિંતવતાં
  - જ્ઞાની સ્વભાવદૃષ્ટિ વડે
  - નિર્ભય રહે છે

---

* પ્રથમ જાગરણ - મરણ
  મુખ્ય જાગરણ - સ્વરૂપ
  મૃત્યુબોધથી સ્વરૂપબોધ પામ
  મૃત્યુનો ભય નહીં

---

* Realise the futility
  - Eg. જુગારખાનું - futile - સમયમહત્ત્વ
  - Eg. Rainbow - ક્ષણભંગુર - ધર્મમહિમા
* Priorities change
  - Eg. Malaysia
  - Eg. Eknath
* નિશ્ચિત - નિકટ
  - Stamped - not know
  - Eg. Psychology
* Devote time to
  - Spiritual well-being
  - Dig path within

Episode 265

છંદ ૫૩

(૪) વેદનાભય મટાડવાનો ઉપાય

શું ચિંતવતાં ભય જાય?

* જીવ જ્ઞાનસ્વરૂપ છે અને
  જ્ઞાન જીવનું અભંગ અંગ છે
* મારા જ્ઞાનરૂપ અંગમાં
  જડ કર્મોની વેદનાનો પ્રવેશ નથી
* કર્મવેદના બે પ્રકારની છે
  એક સુખમય - બીજી દુ:ખમય
  બન્ને મોહના વિકાર છે
* બન્ને બાહ્ય છે
  પુદ્ગલનાં પરિણામ છે
* આવો વિવેક જ્યારે થાય
  ત્યારે વેદનાભય ઊપજતો નથી
* જ્ઞાની પોતાના
  નિષ્કલંક જ્ઞાનસ્વરૂપને જુએ
  તેથી સદા નિ:શંક / નિર્ભય છે

---

* જે સ્થળે વેદના થાય છે
  તે સ્થળ પુદ્ગલનું છે અને
  તેને જાણે છે એવું
  જ્ઞાનરૂપ વેદન (જાણવાની શક્તિ)
  તે તો આત્માનું અભંગ સ્વરૂપ છે
* જે કર્મવેદના છે - તે મારી નથી
  પણ પુદ્ગલની છે
  હું જ્ઞાનમાત્ર છું
* કર્મવેદના - બે પ્રકારની છે
  સુખમય - દુ:ખમય વેદના
  એમ બે પ્રકારની છે

---

* આ બન્ને વેદના
  મોહનો વિકાર - પુદ્ગલનો આકાર છે
  પુદ્ગલની છાયા - બાહ્યરૂપ છે
* બાકી ચેતનની ચેતના તો
  અરૂપી છે
* જ્યારે આવો વિવેક પ્રગટે છે
  ત્યારે વેદનાના ભયથી નિ:શંક થાય છે
  અને નિષ્કલંક જ્ઞાનસ્વરૂપમાં
  ઉપયોગ રાખી સદા તેને જોતાં રહે છે

---

* અનંત જ્ઞાન / શાંતિ / આનંદ જોઈએ
  - ક્યાંથી મળશે - નિમિત્ત? રાગ?
  - જ્યાં ભર્યાં છે - સ્વભાવમાં સ્થિર થવાથી
* મારા જ્ઞાનસ્વરૂપમાં
  - રાગાદિનો પ્રવેશ જ નથી
  - સ્વભાવનો લક્ષ કર્યે - નિજાનંદ પ્રગટે
* આત્માના સ્વરૂપને લક્ષમાં લેતાં
  - સ્વીકાર અને એકાગ્ર થતાં
  - વેદનાનો ભય રહેતો નથી
* બીજી સુખ-દુ:ખ વેદના તો
  - બાહ્ય - પુદ્ગલનાં પરિણામ છે
  - વિભાવવેદના સ્વરૂપમાં નથી
* સ્વરૂપદૃષ્ટિ થાય તો
  - સ્વરૂપવેદનની દશા પ્રગટે
  - બીજી વેદના મારા સ્વરૂપમાં નથી
* શરીરની પીડા આત્મામાં છે જ નહીં
  - તો તેનો ભય શું?
  - જડની અવસ્થાથી મારે શું?

Episode 266

છંદ ૫૪

(૫) અરક્ષાભય મટાડવાનો ઉપાય

શું ચિંતવતાં ભય જાય?

* સ્વવસ્તુ = આત્માનું

  - જગતમાં ત્રણેય કાળમાં અસ્તિત્વ છે
  - સદૈવ શાશ્વત છે - કદી નાશ થતો નથી

* આ વાત નિશ્ચયનયથી નિશ્ચિત છે

  - તેથી મને કોઈની પણ સહાયતાની
    અપેક્ષા નથી

* મારા આત્માનો કોઈ

  રક્ષક પણ નથી - ભક્ષક પણ નથી

---

* જ્યારે આવો દૃઢ નિશ્ચય આત્મામાં વસે

  ત્યારે અનરક્ષાભય રહેતો નથી

* જ્ઞાની પોતાને સદા

  જ્ઞાનવાન અને નિષ્કલંક જુએ
  તેથી સદાય નિઃશંક - નિર્ભય

---

* પોતાનું આત્મદ્રવ્ય સત્તાસ્વરૂપ છે

  અને ૩ કાળ વિષે તેનો કદી વિનાશ થતો નથી

* આ વાત સહજસ્વરૂપ નિશ્ચયનય
  વડે જાણવી

  એ મારું આત્મદ્રવ્ય સર્વથા પ્રકારે
  કોઈની સહાયતાની ઈચ્છા રાખતું નથી

* તેથી તે આત્મદ્રવ્યનો કોઈ

  રક્ષક નથી તેમજ ભક્ષક પણ નથી

---

* જ્ઞાનીના અંતરમાં આવો નિશ્ચય

  તેથી અરક્ષાભય થતો નથી

* એવા જ્ઞાની નિઃશંક થઈ

  પોતાના નિષ્કલંક જ્ઞાનસ્વરૂપમાં રહે છે

* પરની સહાય વિના ત્રિકાળી ટકનારાને

  - રક્ષક / ભક્ષકનો ભય ક્યાંથી હોય?

Episode 267

છંદ ૫૫

(૬) ચોરભય મટાડવાનો ઉપાય

શું ચિંતવતાં ભય જાય?

* આત્મા સાક્ષાત્ પરમાત્મારૂપ છે

  જ્ઞાનલક્ષણથી વિભૂષિત છે

* તેની અગમ્ય / અખંડિત ભૂમિ પર

  પરદ્રવ્યનો પ્રવેશ થઈ શકતો નથી

* તેથી મારું ધન

  ઉપમારહિત / સ્વયંસિદ્ધ / અપરંપાર / અક્ષય છે

* તેને ચોર કઈ રીતે ચોરી શકે?

  બીજા ત્યાં પહોંચી જ ન શકે

---

* આવું ચિંતવન જ્યારે થાય

  ત્યારે અગુપ્તભય ઊભો રહેતો નથી

* જ્ઞાની પોતાને સદા

  જ્ઞાનવાન અને નિષ્કલંક જુએ
  તેથી સદાય નિઃશંક - નિર્ભય

---

* આત્મા સાક્ષાત્ પરમાત્માસ્વરૂપ છે

  તેનું લક્ષણ ચિન્મય - પ્રત્યક્ષ છે

* તેના સ્વરૂપ વિષે પરનો પ્રવેશ નથી

  તે અગમ્ય / અખંડિત / અનુપમ છે
  સ્વયંસિદ્ધ / અમાપ / અખૂટ છે

* તે જ્ઞાનધનને ચોર કેમ ચોરી શકે?

  કોઈ તેને હરી શકે નહીં

---

* આવી રીતે ચિંતવન કરવામાં આવે

  તો અનગુપ્તભય રહે નહીં

* જ્ઞાની હોય તે નિઃશંક થઈને

  સદા પોતાના નિષ્કલંક જ્ઞાનસ્વરૂપને
  જોતાં રહે છે

Episode 268

<u>છંદ ૫૬</u>

<u>(૭) અકસ્માતભય મટાડવાનો ઉપાય</u>

<u>શું ચિંતવતાં ભય જાય?</u>

* મારો આત્મા શુદ્ધ જ્ઞાન
  તથા વીતરાગભાવમય (વિરોધભાવ નહીં) અને

  સિદ્ધ જેવો સમૃદ્ધિશાળી છે

* મારું સ્વરૂપ

  અરૂપી / અનાદિ / અનંત / અનુપમ /
  નિત્ય / ચૈતન્યમય / નિર્વિકલ્પ /
  આનંદકંદ / નિર્દ્વંદ્વ છે

* તેના પર કોઈ આકસ્મિક ઘટના ઘટી શકે નહીં

  આવું ચિંતવતાં અકસ્માતભય ઉદિત થતો નથી

* જ્ઞાની પોતાને સદા

  જ્ઞાનરૂપ અને નિષ્કંલક જુએ
  તેથી સદાય નિઃશંક - નિર્ભય

---

* જે વસ્તુ શુદ્ધ / જ્ઞાનરૂપ /
  વીતરાગમય / સિદ્ધ સમાન

  રિદ્ધિવંત / અરૂપી અલખ / આદિરહિત / અંતરહિત /
  અતુલ / અવિચળ છે

* જ્યાં જ્ઞાનવિલાસનો એવો પ્રકાશ છે

  વિકલ્પરહિત છે - સમાધિસુખનું
  સ્થાનક છે - વિજાતીયનો પ્રવેશ નથી

* તો અચાનક ભય કેવી રીતે આવી શકે?

  આવો વિવેક અંતરમાં ઉત્પન્ન થતાં
  અકસ્માતભય રહેતો નથી

* તેથી જ્ઞાની નિઃશંક થઈ

  નિષ્કંલક જ્ઞાનસ્વરૂપમાં રહે છે

પ્રવચન-૪ તા. ૩૧-૧૨-૨૫ સવાર

Episodes 269 - 272

Episode 269

છંદ ૫૭

સમ્યગ્જ્ઞાનીને નમસ્કાર

સમ્યગ્જ્ઞાનીને નમસ્કાર

* જ્ઞાની
  - પુદ્‌ગલાદિ ગુણોનો ત્યાગ કરે છે
  - આત્મગુણોને ગ્રહણ કરે છે
* પરદ્રવ્યમાં આત્મબુદ્ધિનો ત્યાગ
  શુદ્ધ સ્વરૂપમાં આત્મબુદ્ધિ કરે
  - તે જ્ઞાની છે
* ગ્રહણ-ત્યાગ in જ્ઞાન only
  - પરદ્રવ્યનો સ્વામી પોતાને માનતા હતા
  - તેનો ત્યાગ કરે છે

* જેમના અંતરમાં
  - સમ્યગ્જ્ઞાનનો અંકુર પ્રસ્ફુટિત થયેલો છે
  - જ્ઞાન વિમળ because સમ્યક્

* જે પૂર્વકૃત કર્મની સતત નિર્જરા કરે છે
  નવા કર્મબંધના રસ્તાને બંધ કર્યા છે
  - Can't see - but experience શુદ્ધિ / આનંદ
* તે મોક્ષમાર્ગની સન્મુખ થયા છે
  - મોક્ષમાર્ગમાં પ્રયાણ / દોડે છે
  - ગુણશ્રેણી ઉપર ચઢે છે

* જેમને ૮ ગુણ એવા પ્રગટે છે
  - જે વડે ૮ કર્મરૂપ શત્રુનો
  - નાશ થાય છે / થઈ રહ્યો છે

* તે સમ્યગ્જ્ઞાની પુરુષ છે
  - તેમનાં ચરણકમળમાં
  - પંડિત બનારસીદાસજી વંદન કરે છે
* તેવા જ્ઞાનીનાં ચરણકમળમાં
  - કવિ નમસ્કાર કરે છે
  - સમ્યગ્દૃષ્ટિને નમસ્કાર - અહીં પ્રમાણ છે

Episode 270

છંદ ૫૮, ૫૯

સમ્યગ્દર્શનનાં આઠ અંગોનાં નામ

અષ્ટ અંગોનાં નામ

૧) નિઃશંકતા - શંકારહિતપણું
૨) નિષ્કાંક્ષિતતા - અવાંછકપણું
૩) નિર્વિચિકિત્સા - અગ્લાનિપણું
૪) અમૂઢદૃષ્ટિ - નિર્મળ દૃષ્ટિ
૫) ઉપગૂહન - પરદોષ અકથન
૬) સ્થિતિકરણ - સ્થિર કરવાના સ્વભાવરૂપ
૭) વાત્સલ્ય - પુત્રતુલ્ય પ્રેમ
૮) પ્રભાવના - પ્રસિદ્ધ કરનાર

આ સમ્યગ્દર્શનનાં આઠ અંગ છે

* પહેલાં હોય કે પછી?
  પહેલાં = ભાવનારૂપે
  પછી = પ્રગટરૂપે - ગુણરૂપે
* જેવી રીતે શરીરનાં આઠ
  અંગ હોય છે અને તે
  પોતાને અંગી અર્થાત્
  શરીરથી પૃથક્ થતાં નથી
  અને શરીર તે અંગોથી
  પૃથક્ થતું નથી
* તેવી જ રીતે સમ્યગ્દર્શનનાં આઠ અંગ હોય છે
  અને તે પોતાના અંગી અર્થાત્
  સમ્યગ્દર્શનથી પૃથક્ થતાં નથી
  અને સમ્યગ્દર્શન આઠ અંગોથી જુદું
  હોતું નથી
* ૮ અંગોનો સમુદાય જ
  સમ્યગ્દર્શન છે
* ૮ ગુણો જેમનામાં તે સમકિતી કહેવાય
  તેઓ જ મોક્ષ પામે છે - પાછા સંસારમાં આવતા નથી

Episode 271

<u>છંદ ૬૦</u>

સમ્યગ્દર્શનનાં આઠ અંગનું સ્વરૂપ

નિઃશંકતા

* ધર્મ - સ્વરૂપનો નિઃશંક નિર્ણય
શંકા / સંદેહ ન હોવાં

* તત્ત્વ સંબંધી નિઃશંકતા

Eg. Salt ખારાશ - expect
Sugar મીઠાશ - use

* નિઃશંકતાથી clarityથી = સ્પૃહા / ભય નહીં

Eg. કેરી ઝાડથી Pineapple
Eg. કબૂતર eggs મોર

* સ્વદ્રવ્ય-પરદ્રવ્ય ભિન્નતા

જીવ - હું
અજીવ - others
જડ - પુદ્ગલ
અન્ય જીવ - અરિહંત

* વિકલ્પોની મંદતા

સંયોગો બદલવાની વૃત્તિ નહીં - Eg. Yogesh change નહીં

* શ્રદ્ધાથી વરેલો - પરિણમન નહીં

Eg. રાજુલની જેમ
દ્રવ્ય - પર્યાય
શ્રદ્ધા fast - ચારિત્ર slow

Eg. ૩ લોક મારામાં
કંઈ કરી શકે નહીં

નિર્વિચિકિત્સા

* અશુભ પ્રત્યે
અનિષ્ટ જોઈને ગ્લાનિ ન હોવી
જુગુપ્સા ન જાગવી / ઈર્ષ્યા ન આવવી

* ગંદકી જોઈ - જુગુપ્સા, ખેદ, ગ્લાનિ નહીં

સ્વ / પરના દોષ / વિકારો જોઈ અણગમો નહીં

* દોષમય પર્યાયનો લક્ષ નહીં

ત્રિકાળીનો લક્ષ
શુદ્ધ જ્ઞાનમય
- ખેદ નહીં - સંવેગ
Eg. Can't do - નહીં

* Eg. ગટરમાં - Rasgulla - હીરો

રાગકાળે પણ સ્વરૂપલક્ષ Eg. Umpire didn't touch

* પોતાના દોષો - બીજાનો દોષો

અનાદર નહીં Eg. ભાવિ સિદ્ધ છે

* અન્યની / સાધર્મિકની ઈર્ષ્યા નિંદા

Eg. Fault
Fault + નિંદા

Eg. ડુક્કરની ગતિ

પ્રમોદ - ક્ષમા - પ્રેમ
(ગુણ) (દોષ) (empower)

નિષ્કાંક્ષિતતા

* ધર્મક્રિયાના ફળરૂપે ભૌતિક ઈચ્છા ન હોવી
માત્ર આત્મસ્થિરતા (નિઃસ્પૃહતા)

* પર - પર્યાયને જાણે પણ મહિમા નહીં

Eg. Looking not staring
- no આકાંક્ષા
no ભય

* ધર્મફળ - not for સંસારવૃદ્ધિ

હલકું નહીં માંગવું
આત્મસ્થિરતા
- Eg. દહેજમાં plane petrolની ચિંતા

* ભોગ હોય - ભોક્તાબુદ્ધિ નહીં

Expectations વિનાનો ભોગ - though perfection

* વિકલ્પ હોય - ભોગબુદ્ધિ નહીં

Eg. દવા
ભોગકાળે પણ આત્મામાં સુખ છે

* પુણ્યોદયે - ઘર, ભોગ

જ્ઞાયક વિના ન ચાલે
મુક્તિ વિના ન ચાલે

Eg. House arrest
all ભોગ available

અમૂઢદૃષ્ટિ

* કોઈના ડગાવ્યે ડગવું નહીં
તત્ત્વદૃષ્ટિ દૃઢ રાખવી

* દેવ - ગુરુ - ધર્મ સંબંધી
મૂઢતા નહીં - યથાર્થ નિશ્ચય / વ્યવહાર સંધિ

* મુખ્ય / ગૌણ વિવેક

Eg. વ્યવહારવચન બોલે - જાગૃતિ રાખે
Eg. શ્રીખંડ how was it

* લોકવ્યવહાર જેવી માન્યતા નહીં

Eg. દોરા ધાગા
Eg. નજર લાગી
Eg. દાનથી ધાર્મિક પરિણામ શુદ્ધ

* ધર્મ - તત્ત્વ બરાબર સમજે

Eg. એક દ્રવ્ય
બીજા દ્રવ્યનું નહીં

Eg. પરિણામશુદ્ધિ
૫૦ કરોડ દાનથી પણ

* શુભાશુભ મારું સ્વરૂપ નથી

Eg. ભંગી
સ્નાનવાળો - શુભ
સ્નાન વગરનો - અશુભ

Eg. પાપ ઉદયવાળો
પાપી નહીં

ઉપગૂહન	વાત્સલ્ય
* બીજાના દોષો પ્રગટ ન કરવા પરદોષ અકથન	* આત્મસ્વરૂપમાં અનુરાગ / પ્રેમ રાખવો માર્ગી પ્રત્યે પ્રેમ રાખવો
* વ્યવહારથી (છુપાવે) સાધર્મિકના - not reveal પ્રગટ ન કરવા - give chance - Eg. દીક્ષા - past - Eg. બ્રહ્મચારી robbery * નિશ્ચયથી રાગ ગૌણ જ્ઞાયકની નિષેધ નહીં મુખ્યતા / ઊર્ધ્વ * Eg. Kids fall - શરમ - ignore શુભાશુભ ignores મુખ્યતા of જ્ઞાયક * Eg. પિતાને દીકરીમાં - no દોષ પોતાને શુદ્ધ માને - રાગરૂપ નહીં Eg. ઝવેરી ઝાડુ શુદ્ધ - રાગી * ત્રિકાળીનું જોર - Ignores - નિષેધ નહીં શુભાશુભ સમ્યગ્જ્ઞાન Eg. નન્હે મુન્ને બચ્ચે તેરી દષ્ટિમેં ક્યા હૈ - Beyond introspection Eg. ક્ષમાપનામાં ભૂલ	* Difference: સ્થિતિકરણ / વાત્સલ્ય Help to - Help to come out go ahead * Why વાત્સલ્ય માર્ગ પર - so માર્ગી Eg. વત્સ પ્રીતિ પ્રત્યે પણ પ્રીતિ પુત્રતુલ્ય * વ્યવહારથી Eg. ગાયને વાછરડા પ્રત્યે - નિષ્કામ ભાવે ચાટીને ગંદકી કાઢે - Handle others nicely * નિશ્ચયથી Handles himself - દોષ છતાં ક્ષમા nicely પહેલાં જેવો પ્રેમ * ધર્મક્રિયામાં - આત્મપ્રીતિ હોય Eg. ગણતરી નહીં - ભૂલી જાઓ - Swim વિકલ્પ નહીં breaststroke Eg. ખ્યાતિ નહીં - રોટી છોડવી easy માન નહીં Mic / mala / મંચથી સાવધાન

સ્થિતિકરણ	પ્રભાવના
* ચંચળતા ત્યાગી રત્નત્રયમાં સ્થિર રહેવું - જ્ઞાનસ્વરૂપમાં સ્થિતિ કરવી	* આત્મસ્વરૂપને સાધવાનો નિરંતર ઉમંગ આત્મોન્નતિ માટે ઉત્સાહિત રહેવું
* વ્યવહારથી Help others આચરણમાં / ભાવમાં to be સ્થિર શુભમાં / જ્ઞાયકમાં તું ઢીલો ન થઈ જતો * નિશ્ચયથી જ્ઞાયકમાં - સ્થિર કરે / રાખે સ્મૃતિ - સ્થિતિ Eg. ક્રોધી / અક્રોધી * દોષ દેખાય - ત્યારે પણ Eg. દીનતાસૂચક - પ્રભુતાસૂચક વચનો નહીં દ્વારા સ્થિર કરે * અભ્યાસ છતાં - નિર્વિકલ્પ નહીં તોપણ Eg. Kulfi જામતી નથી - તોપણ જ્ઞાયક - છોડે નહીં અભ્યાસ ચાલુ ચાલુ રાખે * સ્થિતિકરણ by ગુરુ - છુપાવ્યા વિના આલોચે - tell પ્રાયશ્ચિત્ત - ask - Eg. Coaching - ક્ષમા / punishment માર્ગદર્શન	* મિથ્યાદષ્ટિ can't do Eg. બુઝાયેલું - Not take ફાનસ personal માર્ગદર્શન * મિથ્યાદષ્ટિ = પ્રચાર - decor, publicity જોઈએ સમ્યગ્દષ્ટિ = પ્રભાવના - આત્મદશા * ધર્મથી પ્રભાવિત થાય મારાથી નહીં - વ્યક્તિ પ્રભાવ ધર્મથી ધર્મ પ્રભાવ * Don't need lectures - આચરણ energises Eg. All can do - Not જીભ Not only પંડિત but ગુણો ક્ષયોપશમ * અશુદ્ધાચરણથી - not પ્રભાવના આશાતના - Eg. Nanu phone rob - નિર્દોષ જીવનથી inspired - Eg. જ્ઞાની - શ્વાસોચ્છ્વાસ - પ્રભાવના - પુણ્ય અભાવ - અંતરાય ઉદય

Episode 272

છંદ ૬૧

ચૈતન્યનું નાટક

ચૈતન્યનું નાટક

* ચૈતન્યનટ નાટક કરી રહ્યો છે

  a) પૂર્વબંધ નષ્ટ થવાથી જ્ઞાનરૂપ
  નાટ્યકળા પ્રકાશિત થઈ છે

  b) નવાં કર્મોનો બંધ રોકવારૂપ
  ઊછળી ઊછળીને તાલ દઈ રહ્યો છે

  c) નિઃશંકિતાદિ ૮ સહચારી
  સમતાના આલાપ કરી રહ્યા છે

  d) નિર્જરારૂપ નાદ ગાજી રહ્યો છે

  e) ધ્યાનરૂપ મૃદંગ વાગે છે

  f) આત્મસમાધિરૂપ મહાસાગરમાં
  છકીને નાચી રહ્યો છે

  g) સત્તારૂપ રંગભૂમિ પર પણ
  નાચે છે

* કર્મસત્તાથી ત્રણ કાળને માટે
  મુક્ત થઈ રહ્યો છે

  એવો સમ્યગ્દષ્ટિ નટ જ્ઞાનરૂપ વેષ
  ધારણ કરીને નૃત્ય કરે છે

---

* મંચ પર આવીને શુદ્ધાત્મા
  સાત તત્ત્વરૂપે નાટક કરે છે

  જ્ઞાન જાણે છે કે હું
  આનાથી ભિન્ન છું

* ચૈતન્યનું નાટક

  અશુભ ટળી શુભ પર્યાયરૂપ થવું

---

* શુદ્ધ ચૈતન્ય વસ્તુ

  - જ્યાં અનુભવમાં નાચે છે
  - તેનું અહીં વર્ણન

ચૈતન્યનું નાટક

* પૂર્વકાળ વિષે જીવ જે મોટી સ્થિતિનો કર્મબંધ કરતો હતો

  પણ હવે બહુ જ થોડી સ્થિતિનો
  કર્મબંધ કરે છે - ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિનો નષ્ટ કરે છે

* એવા સમકિતીના ઘટમાં

  a) સંગીતકળા પ્રકાશે છે તેથી
  નવા બંધને રોધવારૂપ b) તાલ વાગી રહ્યો છે

* નિઃશંકિત પ્રમુખ સમકિતનાં ૮ અંગ

  તેની સહાયમાં રહે છે
  સમતાનો c) આલાપ ચાલે છે

* સમતારૂપી સમાધિ ધારણ કરી

  તે રૂપ - રાગ કાઢી d) ગાયન કરે છે
  અને કર્મની નિર્જરા કરે છે

* તે વખતે ધ્યાનરૂપ e) મૃદંગમાં

  સોહં ધ્વનિ થાય છે
  ધ્યાનનો વિકલ્પ પણ નહીં

* આમ, જ્ઞાનાનંદી પોતાના

  f) આત્માનંદમાં લીન થયો છે
  મસ્તીમાં રહે છે

* તે પોતાની આત્મસત્તારૂપ

  g) રંગમંડપમાં જ્ઞાનરૂપી નટનો વેશ
  લઈ રંગમંડપમાં નાચે છે